

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า "อินเทอร์เน็ต" (Internet) ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล โลกถูกหลอมเป็นหนึ่งเดียวไร้ซึ่งพรมแดน เปรียบประหนึ่งเป็นหมู่บ้านโลก(global villages) ขณะเดียวกันกิจกรรมทุกด้านไม่ว่าเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการศึกษา ถูกเชื่อมโยงให้เข้าถึงซึ่งกันและกัน จากอิทธิพลดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งสังคมไทยก็ได้รับผลกระทบนี้ด้วย โดยที่โลกยุคปัจจุบันและอนาคตจะเป็นโลกแห่งความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณภาพของคนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การจัดการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาบริบทของสังคมโลก และสังคมไทยในอนาคต เพื่อพัฒนาคนให้ทันกับกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้แก่ กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในรูปแบบและวิธีการหลากหลายและรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมยุคข่าวสารที่มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็น ที่จะต้องแสวงหาความรู้และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งอินเทอร์เน็ตให้เป็นประโยชน์ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างอิสระ (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544)

เช่นเดียวกับ Toffler (1980) ได้กล่าวว่า

*"อนาคตข้างหน้าคอมพิวเตอร์จะกลายเป็นของธรรมดาในชีวิตประจำวัน ผู้คนจะ
ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวในบ้าน ไม่ต่างอะไรกับเครื่องรับโทรทัศน์ในปัจจุบัน คอมพิวเตอร์
จะถูกเชื่อมเข้าหากัน ใช้แหล่งข้อมูลเดียวกัน เครือข่ายคอมพิวเตอร์ จะเป็นส่วนหนึ่งของ
วิถีชีวิตผู้คน ดังนั้นระบบการศึกษาจะเปลี่ยนไป จะมีการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนมากขึ้น
กว่าภายในห้องเรียน การเรียนรู้จะควบคู่ไปกับการทำงานตลอดชีวิต"*

ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยี จะเห็นได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังหลักการประการหนึ่งของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้ระบุไว้ว่า “เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งถิ่นและประเทศชาติ” การปลูกฝังให้รักการศึกษาดลอดชีวิต มีความกระตือรือร้นที่จะชวนหาหาความรู้ใหม่ ๆ รู้วิธีการแสวงหาความรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ จะนำไปสู่การเรียนรู้ข่าวสารอย่างไม่สิ้นสุด เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ (อมรวิชัย นาคกรรพ, 2540)

ด้วยความสำคัญของอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องเป็นปัจจัยสำคัญของโรงเรียนในอนาคต เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีผลกระทบต่อการศึกษาในด้านต่าง ๆ (พิเชษฐ ดุรงคเวโรจน์, 2540) คือ 1) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนเข้าถึง “ห้องสมุดโลก” ได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัสซึ่งจะมีผลต่อการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งนอกจากจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงข้อมูลแล้ว ยังเป็นโอกาสให้มีการเรียนการสอนที่เสริมกับการเรียนการสอนในระบบปกติ 2.) เป็นการเปิดโอกาสทางด้าน การสื่อสารส่วนบุคคล ที่จะทำให้เด็กนักเรียนและครู มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น โดยการใช้ “จดหมายอิเล็กทรอนิกส์” (E-mail) นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตยังมีศักยภาพในการเรียนหรือประชุมทางไกล (Teleconference) 3.) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการปรับตัวทางกระบวนการเรียนการสอนในยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อครูจะมีบทบาทของผู้แนะนำ (Facilitator) ควบคู่ไปกับการสอนเด็กนักเรียน ในขณะที่นักเรียนสามารถที่จะใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนเชิงรุก (Proactive) มากกว่าเชิงรับ (Reactive) โดยใช้ธรรมชาติของอินเทอร์เน็ตที่เอื้ออำนวยในการ “ค้นหาข้อมูลที่ต้องการเมื่อต้องการ” ด้วยเหตุนี้เองจึงมีการนำระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) เข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษา เพราะนับเป็นแหล่งความรู้ขนาดใหญ่ให้กับผู้เรียน เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ นักการศึกษาและผู้บริหาร K-12 ได้ตระหนักถึงคุณค่าของอินเทอร์เน็ตซึ่งจะทำให้ระบบการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบเดิมจะเปลี่ยนไป การใช้ อินเทอร์เน็ตจะเป็นการเปิดโลกของเด็กๆ (Baugh, 1994) ซึ่งข้อมูลประเภทที่สามารถเข้าไปสืบค้น มีตั้งแต่รายงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การค้นคว้าทางการศึกษา ไปจนถึงกิจกรรมการเรียนการสอน ขณะนี้ในหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ต่างก็ได้มีการนำ อินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้ในทางการศึกษากันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนการสอน

ระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือที่เรียกว่า K-12 โดยมีรูปแบบของการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการศึกษา (ถนอมพร ตันพิพัฒน์, 2539) ดังนี้

1. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร อภิปราย ถกเถียง แลกเปลี่ยน และสอบถามข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นทั้งกับผู้สนใจศึกษาในเรื่องเดียวกันหรือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ โดยใช้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือ กลุ่มสนทนา (Usenet)

2. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูลในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตได้โดยใช้บริการ เวิลด์ ไรด์ เว็บ (WWW) หรือ โกรเฟอร์ (Gopher) อาร์ชี (Archie) หรือ เวียส (WAIS)

3. การใช้อินเทอร์เน็ตในหลักสูตรการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

3.1 การประยุกต์อินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรที่มีอยู่เดิม

3.2 การศึกษาทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนนัดหมายเวลาเรียนกันแน่ชัด ในการเรียนการสอนลักษณะนี้แม้ผู้เรียนและผู้สอนจะห่างไกลกันแต่ก็สามารถเห็นภาพและโต้ตอบกันได้ โดยผ่านอุปกรณ์ส่งสัญญาณภาพและเสียง 2) ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอน ไม่จำเป็นต้องมีการนัดหมายเวลาที่แน่ชัด แต่ผู้สอนต้องเตรียมเอกสารการสอนไว้ล่วงหน้าและเก็บข้อมูลไว้บนเครือข่าย เมื่อผู้เรียนต้องการจะเรียนก็มาเข้าเครือข่ายที่ผู้สอนได้เตรียมการสอนไว้ เอกสารการสอนที่เป็นที่นิยมก็คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ (CAI on the Web)

3.3 การเรียนการสอนเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนการสอน การอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้อินเทอร์เน็ต ให้แก่นิสิตนักศึกษาหรือบุคคลที่สนใจทั่วไป

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการนำระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาของไทย ในปี พ.ศ. 2539 เครือข่ายไทยสารได้ขยายการให้บริการไปถึงโรงเรียนมัธยม ภายใต้โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย หรือ SchoolNet Thailand เป็นการนำระบบอินเทอร์เน็ต เข้ามาใช้ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทย โดยได้มีการเริ่มโครงการขึ้นในปี 2538 เป็นโครงการหนึ่งของปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย โดยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เป็นการตอบสนองนโยบายของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (ไอที-2000) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของโครงการ (SchoolNet เครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย, 2540) คือ

1. เพื่อช่วยให้โรงเรียนมัธยมทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายข้อมูลกลุ่มโรงเรียนทั่วโลก
2. เพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนเอกสาร สื่อการสอน ดัชนีห้องสมุด ระหว่างโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
3. เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ (ทั้งอาจารย์และนักเรียน) ในระดับโรงเรียนได้เข้าถึงศูนย์ข้อมูลต่างๆ และห้องสมุดในอินเทอร์เน็ต
4. เพื่อช่วยให้ครูอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนสามารถติดต่อกับครู อาจารย์ หรือนักเรียนในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในระดับโรงเรียน หรือสูงกว่าทั้งในและต่างประเทศ

เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกันไปทั่วโลก ระบบอินเทอร์เน็ตจึงได้ถูกนำมาใช้โดยให้บริการต่างๆ (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2539 : กนอมพร ตันพิพัฒน์, 2539: กิตติ ภัคดีวัฒนะกุล, 2539: และสุรศักดิ์ สงวนพงษ์, 2538 คือ

1. E-mail บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นบริการที่ใช้รับส่งจดหมายผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและความคิดเห็น
2. Usenet เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มสนทนา เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ผู้ใช้ที่สนใจในเรื่องต่างๆ เฉพาะด้านซึ่งเรียกว่า "newsgroups" หรือกลุ่มข่าว เช่น กลุ่มสนทนาเกี่ยวกับกีฬา สุขภาพ วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น
3. Telnet เป็นการขอเข้าใช้เครื่องระยะไกล โดยการใช้คอมพิวเตอร์เชื่อมต่อเข้าไปใช้บริการของเครื่องคอมพิวเตอร์อื่นที่อยู่ห่างออกไปบนอินเทอร์เน็ต เช่น ห้องสมุดของสถาบันต่างๆทั่วโลก
4. Gopher เป็นบริการที่จัดข้อมูลข่าวสารและไฟล์ต่างๆ สามารถค้นหาข้อมูลด้วยเมนู
5. Archie เป็นระบบเรียกไฟล์ข้อมูลแบบหนึ่งทีพัฒนาขึ้นใช้บนอินเทอร์เน็ต เป็นบริการฐานข้อมูลที่ครอบคลุมทั่วโลก ประกอบด้วยแฟ้มที่นำมาจากระบบต่างๆทั่วโลก เช่น แฟ้มโปรแกรม เอกสาร หรือข้อมูลต่างๆ
6. World Wide Web หรือ WWW เป็นบริการข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมสูง ในปัจจุบัน จุดเด่นของ WWW ที่มีเหนือบริการอื่นๆในอินเทอร์เน็ตได้แก่ความง่ายในการใช้งานและ

รูปแบบการแสดงผลแบบไฮเปอร์เท็กซ์ที่เชื่อมโยงจากข้อมูลชุดหนึ่งไปสู่ข้อมูลอีกชุดหนึ่ง ข้อมูลใน WWW มีทั้ง ข้อความปกติหรือแบบมัลติมีเดียที่ประกอบด้วยเสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว

7. File Transfer Protocol หรือ FTP บริการโอนย้ายไฟล์ข้อมูล ผู้ใช้บริการ FTP สามารถ คัดลอกไฟล์ข้อมูลไปยังที่ที่ต้องการได้

8. Wide Area Information Service หรือ WAIS (เวย์ส) เป็นบริการช่วยในการสืบค้นข้อมูล บนอินเทอร์เน็ต ช่วยให้สามารถค้นหาฐานข้อมูลได้โดยไม่จำเป็นต้องรู้คำสั่งพิเศษในการสืบค้น และยังสามารถค้นหาจากฐานข้อมูลเดี่ยวๆ หรือหลายฐานข้อมูลพร้อมๆกัน

9. IRC (Internet Relay Chat) เป็นการสนทนาโต้ตอบกันบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้การพิมพ์ข้อความหรือใช้เสียง โดยอาจสนทนากันเป็นกลุ่มหรือระหว่างบุคคล 2 คนก็ได้ การสนทนาในรูปแบบนี้ เป็นที่นิยมมาก เนื่องจากเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกันได้ทันที เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Talks หรือ Chat

อย่างไรก็ตามในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้ (User) สามารถที่จะ ควบคุมข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเปิดรับหรือเลือกปฏิเสธข้อมูลข่าวสารที่เห็นว่าไม่น่าสนใจได้อย่าง สะดวก ปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจรับข่าวสาร แต่แต่ละบุคคลคนย่อมมีขั้นตอนและ กระบวนการแตกต่างกันออกไป การเลือกรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลที่แตกต่างกัน (Klapper, 1990 อ้างถึงใน เพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์, 2539) กล่าวถึงทฤษฎีทางการสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการในการ เลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสาร (Selectivity Process) มีขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารจาก แหล่งสารต่างๆตามความสนใจและความต้องการ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา หรือสนองความต้องการ ของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) บุคคลจะเลือกให้ความสนใจเฉพาะ ข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของตน

3. การเลือกรับรู้ (Selective Perception) หมายถึง บุคคลจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับไปในทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและประสบการณ์เดิมของตน ทั้งยังเลือกจดจำ เนื้อหา สารของสารในส่วนที่ต้องการจำ เข้าไปเก็บไว้เป็นประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ ในโอกาสต่อไป

Hunt (1993) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกในการสื่อสารว่า มี ปัจจัยต่าง ๆ คือ 1) ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือ

ความต้องการ ความต้องการทั้งกายและใจย่อมเป็นตัวกำหนดในการเลือกเพื่อสนองความต้องการ เพื่อให้ได้ข่าวสาร เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เป็นต้น 2) ทศคติและค่านิยม (Attitudes and Values) ทศคติ คือ ความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ส่วนค่านิยมคือ หลักพื้นฐานที่ยึดถือ เป็นความรู้สึกว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ทั้งทศคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำ 3) เป้าหมาย (Goals) การกำหนดเป้าหมายของแต่ละบุคคล ในเรื่องต่าง ๆ สำหรับการดำเนินชีวิต ทั้งเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำเพื่อสนองเป้าหมาย 4) ความสามารถ (Capability) ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่นความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถด้านภาษา ก็ย่อมทำให้การเลือกรับข่าวสารแตกต่างกัน 5) การใช้ประโยชน์ (Utility) โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามที่จะ เข้าใจและจดจำข่าวสารที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ 6) รูปแบบการสื่อสาร (Communication style) บุคคลย่อมมีความชอบหรือไม่ชอบในสื่อแตกต่างกันดังนั้นรูปแบบการสื่อสารจึงแตกต่างกัน 7) สภาพแวดล้อม (Context) หมายถึงสถานที่ บุคคล เวลาที่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร สิ่งต่างๆเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและจดจำ 8) ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ของแต่ละบุคคลก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมการรับข่าวสาร

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ได้มีผู้ศึกษาในด้านต่าง ๆ โดยพฤติกรรมที่ศึกษา ได้แก่ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลา สถานที่ที่ใช้ ประเภทของเนื้อหาที่เลือก (องอาจ ฤทธิ์ทองพิทักษ์, 2539, เพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์, 2539) บริการที่เลือกใช้ เพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์ (2539) การใช้ประโยชน์จาก อินเทอร์เน็ต องอาจ ฤทธิ์ทองพิทักษ์ (2539), เรวดี คงสุภาพกุล (2539) นอกจากนี้ เรวดี คงสุภาพกุล (2539) ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอีกคือ การเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ ความถี่ในการใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต การศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม การค้นคว้าเพิ่มเติม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนมัธยม ของครูนอร์ทเวสต์ โอไฮโอ Sue(1996) พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูที่ยอมรับและไม่ยอมรับอินเทอร์เน็ต โดยอุปสรรคของการไม่ยอมรับก็คือ ความซับซ้อนของซอฟต์แวร์และการไม่มีเวลาเพียงพอ นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างระหว่างครูที่ยอมรับและไม่ยอมรับในด้าน ระดับการศึกษา การได้รับการอบรมการใช้

ในด้านความแตกต่างของลักษณะประชากร ของเรา ฤทธิ์ทองพิทักษ์ (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสารผ่านใช้เวลาดาวน์โหลดของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชายมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารผ่านใช้เวลาดาวน์โหลดมากกว่านักศึกษานหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ Jamaludin (1996) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามาเลเซียที่กำลังศึกษาอยู่ต่างประเทศ พบว่า นักศึกษาชายมีความถี่และทักษะในการใช้มากกว่านักศึกษานหญิง ในด้านอายุ งานวิจัยทั้งสอง ก็สอดคล้องกันกล่าวคือ นักศึกษาที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า

ในด้านสาขาที่เรียน เหวตี คงสุภาพกุล (2539) ได้ศึกษาการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนและการค้นคว้า ในขณะที่นิสิตสาขาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการติดต่อกับเพื่อน

ในด้านวัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนมากที่สุด เหวตี คงสุภาพกุล (2539) Jamaludin (1995) ส่วน ของเรา ฤทธิ์ทองพิทักษ์ (2539) พบว่า นักศึกษาใช้เวลาดาวน์โหลดเพื่อความบันเทิงเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ ส่วนเพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์ (2539) พบว่า นักศึกษาและบุคคลากร ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ต้องการแสวงหาข้อมูลข่าวสารในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและบันเทิงตามลำดับ จากรายงานผลวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา อ้างถึงในเพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์ (2539) ได้ระบุไว้ว่าวัตถุประสงค์พื้นฐานการใช้เวลาดาวน์โหลด จะมีไว้สำหรับหาข้อมูลเพื่อความบันเทิง ตามมาด้วยการทำงานและการศึกษา

สำหรับการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต Jamaludin (1995) พบว่า บริการที่นักศึกษามาเลเซียที่ศึกษาในต่างประเทศ ใช้มากที่สุดคือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิลา เหลืองสมบุญ (2537) ซึ่งได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้ที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ พบว่า บริการที่ใช้มากที่สุด คือ บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือการโอนย้ายแฟ้มข้อมูล และการสนทนาผ่านระบบเครือข่าย ตามลำดับ ส่วนเพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์ (2539) พบว่า นักศึกษาและบุคคลากรของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ ใช้บริการเวลาดาวน์โหลดมากที่สุด รองลงมาคือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทซอฟต์แวร์เพื่อมาใช้งาน ซึ่ง

สอดคล้องกับ พจนานวด ทองคำเจริญ (2539) ที่พบว่า อาจารย์และนิสิตนักศึกษาใช้บริการเว็ลด์ ไซด์เว็บมากที่สุด รองลงมาคือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลและการขอเข้าใช้ เครื่องระยะไกล

จากทฤษฎี บทความและงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแต่ละบุคคลย่อมมีพฤติกรรมและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเลือกรับ เลือกใช้ข่าวสารแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบัน เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ในโลกแห่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตได้เข้ามา มีบทบาทที่สำคัญในการแสวงหาข้อมูล โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ความต้องการข้อมูลข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้น ผู้รับสารจะเลือกข้อมูลข่าวสารประเภทใด ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสภาพการณ์ในสังคมของ ผู้รับสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยม ศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ซึ่งปัจจุบันอยู่ ในช่วงของการพัฒนา ระยะที่ 2 ซึ่งหากการดำเนินโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จเยาวชนไทย ก็จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า หัดเทียบมามาอารยประเทศ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตยังเป็นเทคโนโลยีที่ใหม่สำหรับนักเรียน การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงพฤติกรรมอันจะเป็น แนวทางที่ประโยชน์ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการศึกษาและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตของนักเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการและการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมก่อน ระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม ระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ต

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมก่อน ระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร
2. ปัจจัยอะไรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ในปีการศึกษา 2540 จำนวน 140 โรงเรียน
2. ปัจจัยในการศึกษาค้างนี้จะศึกษาในด้านต่อไปนี้
 - 2.1 ความแตกต่างลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ แผนกวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรดภาษาอังกฤษ ที่ตั้งของโรงเรียน สาขาวิชาที่ศึกษา
 - 2.2 การส่งเสริมของผู้ปกครอง
 - 2.3 การส่งเสริมของโรงเรียน
 - 2.4 ประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์และประสบการณ์ทางอินเทอร์เน็ต
 - 2.5 ทศนคติ
3. การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรมก่อนใช้อินเทอร์เน็ต พฤติกรรมระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต ศึกษาจากสิ่งต่างๆ ดังนี้
 - 3.1 พฤติกรรมก่อนใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่
 - 3.1.1 ระยะเวลาที่เริ่มใช้คอมพิวเตอร์
 - 3.1.2 การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต
 - 3.1.3 การสมัครเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต
 - 3.1.4 ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต
 - 3.1.5 เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ต
 - 3.2 พฤติกรรมระหว่างใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่
 - 3.2.1 ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต
 - 3.2.2 วันที่ใช้อินเทอร์เน็ต
 - 3.2.3 ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละครั้ง

- 3.2.4 ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต
- 3.2.5 สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด
- 3.2.6 ใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพังหรือร่วมกับผู้อื่น
- 3.2.7 เลือกใช้บริการของอินเทอร์เน็ต
- 3.2.8 วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต
- 3.2.9 การปฏิบัติเมื่อพบสิ่งที่น่าสนใจ

3.3 พฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่

- 3.3.1 การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต
- 3.3.2 การปฏิบัติหลังจากการใช้อินเทอร์เน็ต

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง การกระทำ การประพฤติ ปฏิบัติหรือกิจกรรมที่นักเรียนแสดงออก ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มใช้อินเทอร์เน็ต ระหว่างที่นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต และหลังจากการใช้ อินเทอร์เน็ต

โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย (SchoolNet Thailand) หมายถึง โครงการที่เชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์โรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยเข้าสู่อินเทอร์เน็ต ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

อินเทอร์เน็ต หมายถึง ระบบเครือข่ายของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก เพื่อติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลและค้นหาหาความรู้ รวมทั้งให้บริการอื่นๆ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมหรือเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตกับโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรม เลี้ยงดูและอุปการะ